

Efektywne rozwijanie umiejętności słuchania ze zrozumieniem na lekcji języka obcego

Słuchanie jest podstawowym elementem komunikacji człowieka i jego pierwszą umiejętnością językową. Nowonarodzone dziecko najpierw tylko słucha, a następnie, po uzyskaniu gotowości, reaguje i podejmuje kolejne produktywnie aktywności. Według badaczy samo słuchanie zajmuje aż 45% procesu komunikowania się. Słuchanie jest łatwe i naturalne w języku natywnym, nie wymaga specjalnych przygotowań. Być może z tego powodu zaniedbujemy słuchanie ze zrozumieniem na lekcjach języka obcego, skupiając się na produkcie (wykonaniu ćwiczenia) i testowaniu, a nie na procesie (przygotowaniu i przejściu do innych aktywności). Umiejętność słuchania ze zrozumieniem występuje jako niezależna sprawność językowa (np. oglądanie telewizji, słuchanie radia, wykładu, instrukcji) lub jest częścią składową szerszego zestawu kompetencji (np. rozmowa, codzienne kontakty, negocjacje)¹.

Umiejętność słuchania ze zrozumieniem jest również testowana podczas egzaminów językowych. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z 2020 r. uzyskane w obszarze rozumienia ze słuchu pokazują, że uczniowie lepiej poradzili sobie z rozumieniem tekstu jako całości (średni wynik – 62%) niż ze znajdowaniem w tekście określonych informacji (średni wynik – 50%). Podobnie było w 2019 roku – analogicznie na poziomie 63% i 56%. Wyniki podstawowego egzaminu maturalnego – choć wyższe w obrębie rozumienia tekstu mówionego – były niższe w porównaniu do innych sprawności. W obszarze rozumienia ze słuchu zdający dobrze poradzili sobie z zadaniami wymagającymi określania intencji autora tekstu. W pozostałych zadaniach sprawdzających ogólne rozumienie tekstu wyniki były zwykle niższe. Na poziomie rozszerzonym zdający osiągnęli najwyższe wyniki za zadania sprawdzające rozumienie ze słuchu².

¹ H. Komorowska, *Metodyka nauczania języków obcych*, Warszawa 2015, s. 175.

² *Sprawozdanie za rok 2020. Języki obce nowożytnie*, CKE 2020, dostęp: 12 XI 2021, dostępny

Celem artykułu jest zwrócenie uwagi nauczycieli języków obcych wszystkich etapów edukacyjnych na znaczenie nauki umiejętności słuchania ze zrozumieniem, odbywającej się przed wykonaniem planowanego ćwiczenia i trwającej po ukończeniu ćwiczenia. Oczywistym jest, że rozwijanie umiejętności słuchania ze zrozumieniem powinno obejmować etapy przed, w trakcie i po słuchaniu, jednak zastanówmy się czy rutyna i ciągły brak czasu nie sprawiają, że traktujemy fazę „przed” i „po” po macoszemu.

Rozważania warto rozpocząć od poznania przyczyn trudności rozumienia w języku obcym. Penny Ur podaje sześć głównych powodów, jednak to nie oznacza, że nie ma ich więcej. Różni uczniowie zmagają się z różnymi problemami. Wśród nich mogą być:

- trudności z rozpoznaniem dźwięków,
- usilne starania zrozumienia każdego jednego słowa – a w następstwie uczucie porażki,
- problemy w rozumieniu szybkiej, płynnej, naturalnej wypowiedzi natywnego użytkownika języka,
- potrzeba wielokrotnego odtworzenia tekstu,
- skupienie na odbiorze tekstu bez możliwości zastanowienia się nad jego treścią,
- zmęczenie i znudzenie zbyt długim tekstem³.

W przeciwieństwie do tekstu pisanego tekst mówiony wymaga od ucznia znajomości większej ilości zwrotów – zbitek językowych i automatycznego przywołania znaczenia usłyszanych słów, co wiąże się z aspektem słyszenia języka⁴.

Planowanie lekcji

Przystępując do planowania lekcji, należałoby przeanalizować treść nagrania pod kątem słownictwa i struktur gramatycznych. Różnice w poziomie językowym uczniów mogą występować między grupami, ale także w obrębie jednej klasy, dlatego nauczyciel powinien przeanalizować transkrypcję nagrania pod kątem biegłości językowej danej grupy uczniów. Jeśli poziom językowy danej grupy jest niższy niż oczekiwany lub gdy zawiera słownictwo, które jeszcze nie było wprowadzane należałoby wprowadzić kluczowe dla zrozumienia słowa. Kluczowe, gdyż nie powinniśmy przyzwyczajać uczniów

online: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_OSMOKLASISTY/Informacje_o_wynikach/2020/sprawozdania/E8_J%C4%99zyki_obce_sprawozdanie_.pdf

³ P. Ur, *Course in Language Teaching Trainee Book*, Cambridge University Press, Cambridge 1999.

⁴ H. Dellar, A. Walkley, *Teaching Lexically. Principles and practice*, Stuttgart 2016, s. 100.

do rozumienia każdego jednego słowa. Wszak w życiu codziennym też występują szумы komunikacyjne i korzystamy wtedy z domysłu językowego. Przesadne koncentrowanie się na pewnych słowach skutkuje utratą pewności siebie i uniemożliwia zrozumienie nawet kilku zdań⁵.

W życiu codziennym uczeń odbiera różnorodne komunikaty mówione, uczestniczy w rozmowie, dokonuje zakupu, dopytuje się, słucha muzyki dla przyjemności, uczy się, być może recytuje, ogląda telewizję. Przygotowując materiały do słuchania, nauczyciel powinien mieć pewność, że materiały, którymi dysponuje zapewnią rozwój umiejętności słuchania w różnych i codziennych sytuacjach, dlatego warto uzupełniać materiały podręcznikowe o materiały autentyczne, takie jak programy telewizyjne, podcasty, piosenki, filmy, wywiady. Przygotowanie ćwiczeń do materiału jest początkowo czasochłonne, jednak będzie dla ucznia spotkaniem z prawdziwym językiem i wprowadzi urozmaicenie na lekcji, a na dłuższą metę przyniesie wymierne korzyści w postaci rozwiniętej umiejętności słuchania ze zrozumieniem, co będzie widoczne podczas testów i egzaminów.

Faza przed słuchaniem

Wychodząc z założenia, że słuchanie ze zrozumieniem to umiejętność, którą należy rozwijać, faza lekcji tuż przed słuchaniem jest najważniejszą z faz. Penny Ur, autorka wielu książek metodycznych dla nauczycieli języków obcych, podkreśla, że kierowane do uczniów prośby typu: posłuchaj i zrozum (zrób ćw. X) są złym pomysłem, gdyż próby zrozumienia czegoś wyrwanego z kontekstu są dla uczniów frustrujące⁶. Poprawnie przeprowadzone ćwiczenia przed słuchaniem zwiększają szansę ucznia na odniesienie czy też poczucie sukcesu. Ćwiczenia sprawdzające rozumienie ze słuchu w większości stanowią sztuczną dla ucznia sytuację, w której nie widzi rozmówców, ich mimiki (a przecież komunikacja niewerbalna również ma wpływ na zrozumienie) ani miejsca, w którym rozgrywa się sytuacja komunikacyjna.

W fazie przed słuchaniem warto skorzystać z technik, których głównym celem jest skupienie uwagi uczniów wokół tematyki tekstu, przypomnienie i zaktywizowanie znanych uczniom elementów języka związanych z tematyką tekstu oraz wprowadzenie nowych elementów leksykalnych i gramatycznych

⁵ K. Al-Nafisah, *Issues and Strategies in Improving Listening Comprehension in a Classroom*, „International Journal of Linguistics”, 2019, Vol. 11, nr 3, s. 93–106.

⁶ P. Ur, *Penny Ur's 100 Teaching Tips*, Cambridge University Press, Cambridge 2016, s. 67.

koniecznych do jego zrozumienia⁷. Tych zalet jest więcej, jako że naświetlają uczniom kontekst sytuacyjny, motywują do podjęcia działania – zadania, obniżają negatywne emocje związane ze słuchaniem w języku obcym oraz eliminują ryzyko porażki. Stwarzają ponadto okazję do wspólnej dyskusji⁸. Poniżej przedstawiono wybrane techniki⁹.

Wykorzystanie obrazka w celu odgadnięcia tematyki tekstu mówionego. Nauczyciel wyświetla uczniom obrazek przykuwający uwagę. Może to być również mapa lub diagram. Na podstawie zaprezentowanego materiału uczniowie odgadują tematykę tekstu. W dalszej części nauczyciel prosi uczniów, aby ułożyli pytania związane z obrazem i nawiązujące do tekstu. W końcu uczniowie słuchają tekstu i sprawdzają, czy padły odpowiedzi na pytania przez nich postawione.

Wykorzystanie obrazka na temat związany z nieznanym jeszcze tekstem w celu ukierunkowania uwagi uczniów. Nauczyciel prezentuje obrazek związany z ogólną tematyką tekstu słuchanego. Uczniowie opisują obrazek wspólnie z nauczycielem lub w parach. Jeśli uczniowie znają czas przeszły wyrażają także przypuszczenia dotyczące wydarzeń przed ukazaną sceną. W końcu nauczyciel odwołuje się do doświadczeń uczniów związanych z daną sytuacją.

Przewidywanie wyrazów, które mogą pojawić się w tekście w celu przypomnienia wyrazów i struktur związanych z tematyką. Nauczyciel jednym zdaniem wyjaśnia tematykę tekstu i prosi uczniów o wymienienie słów, które według nich mogą pojawić się w tekście. Uczniowie mogą wypisywać wyrazy na tablicy lub podawać ustnie, jednak forma pisemna ma większy potencjał ćwiczeniowy, gdyż taka lista może być tworzona w parze/ grupie i może ewoluować. Po tym jak pierwsza para wpisze swoje słowa na listę, lista przechodzi do kolejnej pary, która dopisuje kolejne słowa, itd.

Zastosowanie burzy mózgów w celu odgadnięcia tematyki tekstu. Nauczyciel prosi uczniów, aby posłuchali nagrania i notowali słowa, frazy, które pomogą im w odgadnięciu tematyki tekstu. Po wysłuchaniu nagrania uczniowie konsultują się w parach lub grupach i wspólnie decydują, jaka jest tematyka nagrania.

Wykorzystanie techniki „wyraz niepasujący do pozostałych” w celu powtórki słów dawno już wprowadzonych. Nauczyciel prezentuje cztery, pięć

⁷ H. Komorowska, *op. cit.* (*Metodyka nauczania języków...*), s. 177.

⁸ J. Manuel, *19 Types of Pre-Listening Activities*, dostęp: 05 V 2021, dostępny online: <https://englishpost.org/pre-listening-activities/>.

⁹ Na podstawie: H. Komorowska, *op. cit.* (*Metodyka nauczania języków...*); H. Dellar, A. Walkley, *op. cit.* (*Teaching Lexiacally...*), s. 103; EnglishPost.org – blog metodyczny dla nauczycieli języka angielskiego prowadzony przez José Manuela.

wyrazów, z których jeden nie mieści się w tej samej grupie tematycznej, np. bagaż, bilet, śniadanie, samolot, lotnisko. Uczniowie wskazują wyraz, który nie pasuje do pozostałych. Tę formę ćwiczenia możemy zastosować również do struktur gramatycznych, np. *slept – played – went – ate*. W tym przypadku uczniowie powinni wskazać na słowo *played*, które nie pasuje do tego zestawu, gdyż jest czasownikiem regularnym.

Generowanie języka właściwego tekstom konwersacyjnym w celu nauki zwrotów komunikacyjnych występujących w nagraniu. W przeciwieństwie do tekstów pisanych teksty mówione odbierane i przetwarzane są tu i teraz, bez możliwości zatrzymania się na danym fragmencie, dlatego należałoby w pierwszym kroku nauczyć zwrotów/fraz komunikacyjnych kluczowych dla zrozumienia tekstu. Frazy te mogą posłużyć również jako baza do ćwiczeń komunikacyjnych, odbywających się po zakończonym treningu słuchania. W tym celu podajemy uczniom pytania wyjęte z nagrania. Zadaniem uczniów będzie ułożenie pytań we właściwej kolejności, w jakiej spodziewają się je usłyszeć. Następnie próbują udzielić odpowiedzi na podane pytania. Zaawansowane grupy mogą zaproponować po dwa sposoby odpowiedzi. W ostatnim etapie ćwiczenia podajemy uczniom kluczowe słowa wyjęte z nagrania i prosimy o podanie propozycji wypowiedzi z tymi słowami. Zadaniem uczniów jest przewidywanie tego, co może zostać powiedziane.

Układanie polecenia w celu obniżenia stresu związanego ze słuchaniem w języku obcym. Nauczyciel wyświetla uczniom polecenie do zadania sprawdzającego rozumienie tekstu mówionego, jednak instrukcje podane są w niewłaściwej kolejności. Zadaniem uczniów będzie ułożenie instrukcji we właściwej kolejności. Powyższe ćwiczenie sprawdzi się wśród uczniów zakłopotanych słuchaniem w języku obcym. Doda im pewności i pozwoli skupić się na poszczególnych poleceniach.

Ustalanie tożsamości rozmówców w celu naświetlenia kontekstu sytuacyjnego. Dla części uczniów słuchanie tekstu mówionego w języku obcym przez wielu rozmówców bywa skomplikowane. O ile celem zadania sprawdzającego rozumienie tekstu mówionego nie jest odgadnięcie imion rozmówców, nauczyciel może zastosować tę technikę w fazie przygotowawczej. Zadaniem nauczyciela będzie scharakteryzowanie rozmówców. Podczas słuchania uczniowie identyfikują rozmówców, np. po płci, tonie głosu, wieku, nastroju.

Weryfikowanie zdań w celu postawienia przed uczniem konkretnego zadania. W życiu codziennym słuchamy, gdy mamy ku temu konkretny powód, jednak w warunkach szkolnych nauczyciel musi stworzyć powód, dla którego

uczniowie mieliby uważnie słuchać. Nauczyciel prezentuje uczniom kilka zdań wyjętych z nagrania i prosi uczniów, aby zastanowili się czy są one prawdziwe czy fałszywe. Uczniowie czytają zdania, dzielą się opinią, zaznaczają swoje odpowiedzi. Na tym etapie nauczyciel nie weryfikuje odpowiedzi. Następnie podczas słuchania nagrania sprawdzają czy ich przypuszczenia się potwierdziły.

Podkreślanie strumienia mowy w celu ułatwienia rozpoznawania dźwięków. Jedną z trudności związaną z rozumieniem tekstu mówionego jest mowa łączona (*connected speech*), która sprawia, że uczeń ma trudności z określeniem początku i końca poszczególnych wyrazów. Kiedy słowa pomocnicze (spójniki, zaimki, przyimki, wyrazy posiłkowe i partykuły) są wymawiane pojedynczo – są akcentowane, mają mocną formę, jednak kiedy występują w zdaniu – ich forma jest słaba, tzn. część sylaby jest pomijana i to powoduje problemy ze zrozumieniem¹⁰. W tej sytuacji nauczyciel może wyłowić z tekstu kilka takich fraz i zachęcić uczniów do powtórzenia, najpierw wolno, potem szybciej i najszybciej jak uczeń potrafi. Nauczyciel może również wykorzystać technikę „*backchaining*” polegającą na powtarzaniu od końca, np.:

now

doinow

chadoinow

wotchadoinow

Faza w trakcie słuchania

Ponieważ podręczniki zapewniają ćwiczenia przeznaczone do wykonania podczas słuchania nagrania, autorka nie będzie skupiać się na tej fazie szczególnie, ale zasugeruje rozwiązania, które nauczyciel może zastosować podczas problemów ze zrozumieniem.

Podczas egzaminu ósmoklasisty czy też maturalnego uczniowie słuchają nagrania dwukrotnie, tak są formułowane polecenia w podręcznikach. Jednak w sytuacji, gdy część uczniów nie ma części odpowiedzi warto odtworzyć nagranie po raz kolejny, i być może po raz kolejny, zatrzymując po każdym pytaniu. W odczuciu autorki uczniowie w klasach 4–6 rozwijają umiejętność słuchania ze zrozumieniem, która będzie doskonalona w klasach 7–8. Nauczycielowi powinno zależeć na zrozumieniu tekstu przez uczniów, nie na wykonaniu ćwiczenia zgodnie z poleceniem w podręczniku, a to oznacza, że kiedy wystąpią

¹⁰ V. Steele, *Connected Speech*, dostęp: 11 V 2021, dostępny online: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/connected-speech>.

trudności nauczyciel zmodyfikuje polecenie, odtworzy nagranie po raz kolejny lub podzieli je na krótsze fragmenty lub nawet bardzo krótkie. Dobrą praktyką powinno być omówienie ćwiczenia, które sprawiło trudność. Nauczyciel może zacytować fragment i wyjaśnić prawidłowe rozwiązanie. W tym czasie uczeń przetwarza słowa, dla którego nie zrozumiał.

Wskazane jest stosowanie strategii egzaminacyjnych – już od 4 klasy, i nie chodzi o tzw. „uczenie pod egzamin”, ale o prawidłowe nastawienie ucznia do słuchania. Jednym z typów zadania egzaminacyjnego jest wybór właściwej reakcji do wypowiedzi rozmówcy. Przeprowadzenie tego typu zadania z pominięciem krótkiego, ale jakże istotnego przygotowania obniża szanse na sukces ucznia. Spójrzmy na przykładowe zadanie egzaminacyjne:

Zadanie 4. (0–4)

Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi dotyczące kontaktów towarzyskich (4.1.–4.4.).

Do każdej z nich dobierz właściwą reakcję (A–E). Wpisz rozwiązania do tabeli.

Uwaga! Jedna reakcja została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

- A. That's true. I really like her.
- B. I think she had to babysit her little sister.
- C. I am. My name is Alice, nice to meet you.
- D. Yes, my brother is going to a party tonight.
- E. Sure, but don't invite more than 10 people.

4.1.	4.2.	4.3.	4.4.

Arkusze egzaminacyjny z języka angielskiego (2020).

Źródło: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_OSMOKLASISTY/Arkusze-egzaminacyjne/2020/języki/OJAP-100-2004.pdf

Zadanie wymaga szybkiego zrozumienia czterech różnych kontekstów sytuacyjnych i szybkiego reagowania. Jeśli nauczyciel będzie uczył strategii egzaminacyjnych już od klasy 4, jest duża szansa na sukces. W warunkach lekcyjnych uczniowie powinni zapoznać się z podanymi reakcjami, nauczyciel może zapytać, czy wszystko jest zrozumiałe lub podać tłumaczenie trudniejszych / nowych słów. Następnie nauczyciel pyta uczniów o to, co mogłoby zostać powiedziane, aby uzyskać podaną reakcję. W tym czasie uczniowie generują słownictwo i frazy komunikacyjne, które mogą pojawić się w nagraniu, jak również wyobrażają sobie kontekst sytuacyjny. Wszystkie składowe zwiększają szanse ucznia na jego sukces.

Zadanie typu prawda/fałsz może być przeprowadzone techniką nieujawniania prawidłowych odpowiedzi. Nauczyciel podaje ogólne informacje o nagraniu, uczniowie rysują poniższą tabelę w zeszytcie.

completely sure	not completely sure

Uczniowie słuchają nagrania, podczas którego robią notatki. Informacje, których są pewni zapisują w rubryce *completely sure*, natomiast informacje, co do których mają wątpliwości, umieszczają w rubryce *not completely sure*. Po wysłuchaniu nagrania uczniowie konsultują się w parach lub grupach. Jeżeli zdania co do pewnych informacji są podzielone, zapisywane są w rubryce *not completely sure*. Podczas drugiego słuchania tekstu uczniowie weryfikują informacje w tabeli i dopisują więcej szczegółów. Następnie znów konsultują się w grupach. W razie potrzeby nauczyciel powinien odtworzyć nagranie po raz kolejny. W sytuacji gdy zdania nadal są podzielone, nauczyciel odtwarza kluczowy fragment, aby rozwiązać wątpliwości.

Godną uwagi techniką jest *dictogloss*. Polega ona na odtworzeniu krótkiego tekstu poprzez słuchanie i notowanie kluczowych słów, które są następnie wykorzystywane jako podstawy do rekonstrukcji. W przeciwieństwie do tradycyjnego dyktanda, nauczyciel nie dyktuje w wolnym tempie, ale odtwarza krótki (50-60 wyrazowy) fragment nagrania kilka razy, dając uczniom możliwość konsultacji po każdorazowym odsłuchaniu. Zaczynamy od podyktowania pierwszych dwóch linijek tekstu. Jeśli w tekście występują specyficzne struktury można je podyktować w ramach rozgrzewki, np.:

How long have you been doing that?

How long have you been waiting?

Uczniowie mogą ćwiczyć wypowiedzanie zdań w wolnym i szybkim tempie. W końcu przechodzimy do słuchania nagrania. Po każdorazowym odsłuchaniu tekstu uczniowie konsultują się i weryfikują poprawność swojego zapisu z innymi.

Edukacja zdalna stworzyła nowe możliwości przeprowadzania ćwiczeń online i synchronicznego nadzorowania pracy uczniów w czasie lekcji. Na podstawie technik sprawdzających rozumienie ze słuchu opartych na obrazie (np. wskazywanie, szeregowanie, dobieranie, dorysowywanie brakujących fragmentów) autorka proponuje zaprojektowanie ćwiczenia z wykorzystaniem

tablicy Jamboard. Nauczyciel tworzy zadanie, które może być udostępnione w formie kopii każdemu uczniowi. Słuchając nagrania, uczniowie manipulują obrazem zgodnie z poleceniem. Przedstawiona forma zadania sprawia, że uczeń pozostaje aktywny, gdyż stoi przed nim zadanie, a nauczyciel ma możliwość zweryfikowania pracy poszczególnych uczniów.

Faza po słuchaniu

Faza po wysłuchaniu nagrania sprawdza nie tylko globalne i szczegółowe zrozumienie tekstu, ale daje również okazję do integracji z innymi umiejętnościami. Płynne przejście od sprawności słuchania do sprawności mówienia lub pisania możemy osiągnąć w zależności od rodzaju słuchanego tekstu, poprzez redagowanie streszczenia, opowiadania, odgrywania ról czy też wspólną dyskusję.

Przykładowy scenariusz lekcji doskonalącej umiejętność słuchania ze zrozumieniem

Tematyka: prace i obowiązki domowe

Grupa wiekowa: klasa 7

Materiał dydaktyczny: podcast dostępny na: www.podcastsinenglish.com
oraz <https://www.youtube.com/watch?v=uypw2Tf2v5A>

Faza przed słuchaniem

Ćwiczenie 1.

Nauczyciel wyświetla wybrany obraz związany z obowiązkami domowymi,

Rysunek 1. Źródło: Pixabay.com

pyta uczniów: *What's this?*

What do you use it for?

Do you like vacuuming?

How often do you vacuum the floor?

Who is responsible for vacuuming in your house?

Celem ćwiczenia jest nakreślenie kontekstu nagrania, które będzie odtwarzane i wzbudzenie zainteresowania tematem

Ćwiczenie 2.

Nauczyciel przeprowadza z uczniami burzę mózgów. Prosi o podanie z pamięci nazw obowiązków domowych. W warunkach stacjonarnych uczniowie mogą podawać na głos, zapisywać na

tablicy, sporządzić w grupie listę. W warunkach *online* nauczyciel może poprosić uczniów o wpisanie słów na czacie lub wykorzystać narzędzie *mentimeter.com*, które z podanych odpowiedzi ułoży estetyczną chmurę wyrazową. Celem ćwiczenia jest wygenerowanie słownictwa, które może pojawić się w nagraniu.

Ćwiczenie 3.

Nauczyciel prezentuje sekwencje słów, prosi uczniów o wskazanie słowa, które nie pasuje do pozostałych, np.: *make your bed – take a shower – vacuum the floor – do the washing*

Zadanie ma na celu przypomnienie sobie dawno wprowadzanego słownictwa.

Ćwiczenie 4.

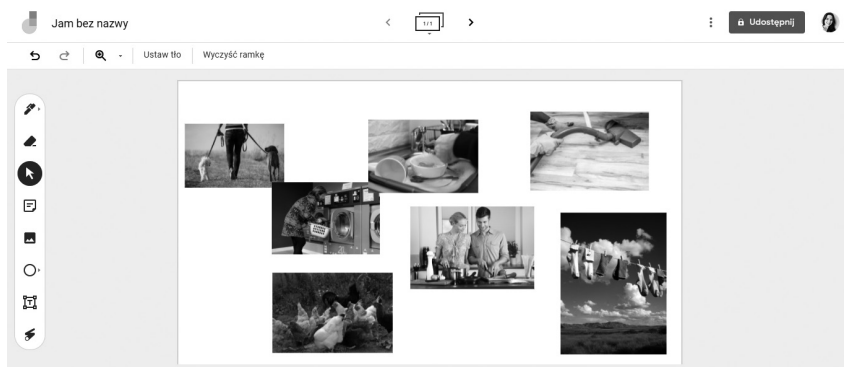
Nauczyciel zaznaja uczniów z tematyką nagrania. Prosi o przewidzenie struktur gramatycznych, jakie mogą zostać użyte, np. *Usłyszysz pewne małżeństwo opowiadające o swoich codziennych obowiązkach domowych. Jak myślisz jakie struktury gramatyczne zostaną użyte?*

Uczniowie powinni odpowiedzieć: czas *Present Simple*, gdyż służy do opisywania czynności powtarzających się. W tym miejscu nauczyciel może zapytać o charakterystyczne określenia czasu. Celem ćwiczenia jest zwrócenie uwagi na przysłowki częstotliwości czasu, które mogą mieć kluczowe znaczenie dla zrozumienia tekstu i poprawnego wykonania zadania w trakcie słuchania.

Faza w trakcie słuchania

Ćwiczenie 5.

W klasie nauczyciel przygotowuje zestaw obrazków dla każdego ucznia lub pary. W warunkach *online* przygotowuje tablicę *Jamboard* z kilkoma obrazkami przedstawiającymi obowiązki domowe wymienione w nagraniu.

Zadaniem uczniów jest ułożyć obrazki we właściwej kolejności.

Ćwiczenie 6.

Uczniowie słuchają nagrania jeszcze raz. Tym razem kategoryzują obowiązki na te, które wykonuje żona, mąż i obydwójce.

Ćwiczenie 7.

Uczniowie wykonują ćwiczenie typu prawda / fałsz. Robią notatki z podziałem na kategorie „completely sure” oraz „not sure”, konsultują odpowiedzi w parach.

1. Some chores are nice.
2. Washing clothes is easy.
3. They have got a tumble dryer.
4. They don't have a dishwasher.
5. The man feeds the chickens every day.

Ćwiczenie 8.

Ponieważ uczniowie mają już wstępną wiedzę dotyczącą tekstu nagrania i podziału obowiązków, mogą przejść do techniki *dictogloss*. Nauczyciel odtwarza fragment nagrania, uczniowie notują, konsultują się w parach. Nauczyciel monitoruje proces rekonstrukcji tekstu, odtwarza nagranie jeszcze raz. Ćwiczenie kończy się w momencie pełnego odtworzenia tekstu. Uwaga! Jeśli nagranie jest długie, realizujemy tylko jeden fragment, aby nie zmęczyć uczniów i nie doprowadzić do znudzenia.

Faza po słuchaniu

Ćwiczenie 9.

Nauczyciel prosi o ustny opis podziału obowiązków domowych pomiędzy męża i żonę, a także o odniesienie się do podziału obowiązków domowych w rodzinie ucznia. Celem ćwiczenia jest integracja umiejętności słuchania ze zrozumieniem z umiejętnością mówienia.

Podsumowanie

Umiejętność słuchania ze zrozumieniem jest umiejętnością, którą należy rozwijać z pełnym zrozumieniem jej istoty. Wymaga to uważnego planowania fazy przed słuchaniem tekstu. Warto od czasu do czasu poświęcić całą jednostkę lekcyjną na doskonalenie tej umiejętności, co zaowocuje na dłuższą metę. Bywają lekcje, w których ćwiczenie słuchania ze zrozumieniem jest jednym z elementów.

W tej sytuacji ograniczamy liczbę ćwiczeń przed słuchaniem, ale nie pomijamy tej fazy całkowicie.

Gdy widzimy duże trudności w zrozumieniu, odtwórzmy nagranie po raz kolejny, podzielmy na fragmenty, zapytajmy ucznia o to, co usłyszał. To nauczyciel, nie podręcznik, decyduje o tym, jak powinno przebiegać zadanie.

Zwróćmy również uwagę na dobór materiałów dydaktycznych. Nauczyciel powinien czasem korzystać z materiałów autentycznych, filmowych lub po prostu różniących się nieco od zadań w podręczniku. Takie zadania wzbudzą zainteresowanie na lekcji i rozbudzą motywację uczniów.

Sylwia Przybyło (ORCID: 0000-0001-7936-0444) jest doktorem nauk społecznych, dyplomowanym nauczycielem języka angielskiego w Szkole Podstawowej w Weryni, doradcą metodycznym z zakresu języka angielskiego w tarnobrzeskim oddziale Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli przy PZPW w Rzeszowie, pasjonatką nauczania.
